Coll. eplt. 16 ff. m.m.

AA3299

Ascraeus Hesiodus

Daventriae, Jac. de Breda, 1492

H.C. 8539

ô Pr.

No. Q.405.60

THE TRUSTEES OF THE PUBLIC LIBRARY OF THE CITY OF BOSTON 1852 1878

LVX OMNIVM CIVIVM

Charlotte Harris Fund

Liber georgicorum
Nicolai de valle.

Pio. II. Pont. Max.

Nicolaus de valle.

Si vacat erga rerum digniſſime pręſul
Grataqz ſint animo carmina noſtra tuo.
Perlege quę quondam dulci modulatus auena
In latios auſus vertere gręca modos.
Aſcrei inſpicias Himerae ka e erga poetę
Gręcia quo quondam floruit heſiodo.
Hęc fuerant. fateor. plectro meliore canenda
Hic opus ingenij quippe ſenilis erat.
At quia non nullos tam magna ſuperbia vates
Eleuat. vt nullo gręca in honore putent.
Sum tamen hoc auſus bis ſeptem ⁊ quattuor anni
Dum mea labuntur luſtra trahente dea.
Sumpſimus ⁊ tenuos gręcorum e fontibus hauſtus.
Mixtaqz cum gręco lingua latina fuit
Quicquid id eſt ad te vatum clariſſime vates
Mittimus es. clario non. minor ipſe deo.
Suſcipe et heſiodum placido complectere vultu
Hic quoqz iudicio ſtetqz cadatqz tuo.

Charlotte Harris
Jan. 7. 1937
S

¶ Heſiodi poetę Erga kac himerae. i. opera et dies ge/
orgicon. liber ꝑ Nicolaū de valle e gręco conuerſus.

p Ierides muſę quarum viget inclyta cantu
Fama ducum: ⁊ veſtri decus immortale parentis
Dicite cur hominum pars hęc ſine nomine vitam
Ducat: ⁊ illius cur fama ęterna per altum
Euolet: hęc iouis eſt magni diuina voluntas
Ille etenim altitonans ſummi regnator olympi
Excitat imbelles animos. ⁊ fortia corda
Debilitat. duce quo fortuna inimica ſuperbos
Deprimit: atq; humiles clarum ſuper ęthera tollit.
Tum mala mens hominis meliorem inclinat ad vſum
Et capiunt molles crudelia pectora cultus.
Exaudi qui cuncta polo ſpecularis ab alto,
Cui nihil ignotum eſt. ſanctiſſima dirige iura
Iuſticię: liceatqꝫ mihi fraterna monere
Pectora. ⁊ ignotos viuendi oſtendere mores
Sunt geminę in terris quibus altercantur in vnum
Mortales cauſę. varia q̃ mente trahuntur.
Una quidem ſtudium laudabile ſedula curat.
Altera crudeli rerum depaſcitur hauſtu.
Bella cupit. pugnęqꝫ exercet iniqua tumultus.
Inuiſum atqꝫ atrox peſtis genus. hanc tamen ipſi
Mortales fugiunt: tandemqꝫ volentibus hanc dijs
Exoptant. nequeuntqꝫ huius cohibere furores.
Illam autem prius obſcurę genuere tenebrę
Sed fato meliore. pater ſaturnius illam
Et generi humano ⁊ terrę radicibus imis
Impoſuit. ſegnes artus ⁊ inertia corda

Excitat. alter enim ſegnis cui vita manebat.
Alterius ſpectans cumulos mora nulla boueſqꝫ
Jungit et impreſſo terram diuertit aratro
Siue domum curat: ſiue inſerit alter ad artes:
Uicinum vicinus agit. laudabilis hęc eſt
Pugnandi ratio. fugienda ſed altera. ſub qua
Inuidet aut figulus figulo vel egenus egeno
Siue faber fabro. dulciſqꝫ poeta poetę
Hęc mea dicta p̄cor toto cape pectore perſe
Nec te crebra foro ſpeculanteȝ iurgia vulgi
Auocet a ſtudijs pugnandi inimica voluntas
Nemo forum ſequitur. quem non fouet ānua meſſis
Et bene clauſa domi cereris gratiſſima dona
Hęc q̄renda prius dehinc ſi vacat i pete vulgus
Et fora in alterius rebus certamina pone.
At non illud ages iterum germane. quod olim
Auſus es infelix. litem hanc data iura reſoluent.
Scis quondam inter nos prima eſt partita facultas
At tu nil iuſta multum plus parte verens
Tecum efferre rapax. corruptus munere iudex
Ille tuo eſt. ſub quo tota hęc ſententia pendet.
Ignarus. non nouit enim q̄ꝫ dulcius: aut q̄ꝫ
Sit medium toto. melius. ſeu viuere malua
Utilius. quantum dulci ſeu viuere porro:
Hos veterum victus occultauere ſuperni
Inqꝫ polo retinent cęleſtes. tempore quorum
Sat fuit vna dies tenui exercenda labore
Una quieſcenti tibi dehinc alimenta parabat
Annua. tunc poteras tęmonis robora fumo

Exploranda dare. et nulli iuga curua premabant
Terga boum. nullum bemionos ſenſere laborem.
Hos voluit faciles viuendi abſcondere mores
Ira iouis. cum ſe deceptum fraude promethei
Senſit et illius cauſa mortalibus auxit
Curarum moles ſubreptumq; abdidit ignem.
Reddidit hunc iterum terris curuaq; latentem
Subripuit ferula cauto puer ille tonanti
Japetionides. iacto qui fulmine gaudet
Luſit fraude ſua. ſubitam tamen arſit in iram
Hęc pater effatus nubis collector aquoſę.
Japetionide cuius prudentia cunctos
Conſilio excellet magnum ſpreuiſſe tonantem
Arte tua gaudeſq; dato mortalibꝰ igne.
Heu nociture tibi generi nociture futuro.
Tale mali genus excutiam quo pectore toto
Exultent homines cupidi ſua damna miniſtrent.
Subriſit fatus diuū pater atq; hominū rex
Uulcanum aſpiciens atq; illi talia mandat
Uade celer ſpeciem e terra mixtoq; liquore
Confice mortalem cui vocem ⁊ robora iunge.
Sitq; ea virgineę cęleſtis imago puellę.
Quam ſibi quiſq; velit. dea quā doctiſſima pallas
Jnſtruat: ⁊ varias ꝑcurrere pectine tęlas
Adijciat capiti facilem venus aurea formam
Curet vt aſſidua ſtimulata cupidine corpus.
Fallacemq; addat mentem ⁊ fallacia verba
Interpres ſuperum victor cyllenius argi.
Dixerat. imperio iouis annuit ęqua voluntas

Cęlicolum: exemplis fingis vulcane puellam
Uirginis ora deę ſimilem. quam glauca minerua
Cinxit. ⁊ ex omni fulgentem parte poliuit.
Huic etiam charites. etiam celeberrima pitho
Aurea candenti poſuere monilia collo.
Effuſęq; comas horę de flore coronam
Uernali tribuere deę. tamen attica pallas
Illam pręcipuo formę decorauit honore:
Et ſuperum interpres victor cyllenius argi
Fallacem attribuit mentem et fallacia verba.
Sic pater altitonans diuino iuſſerat ore.
Quando quidem dederat ſua munera quiſq; deorum
Mercurius merito pādoram nomine dixit.
Exitiale malum mortalibus ⁊ fera peſtis.
Poſtq̄ aūt tantos confecit iuppiter aſtus
Mercurium ad magnum iubet ire epimethea. dono
Cui ferat hanc. qui nil veritus p̄cepta promethei
Cepit. et accepto nouit ſua damna epimetheus.
Nam prius humano generi ſecura manebant
Tempora nulla mali ſpecies aut cura laboris
Morborumq; genus. triſtem qui funeris atri
Corripuere viam. quibus omnis frangitur ętas
Uincere dulce fuit. quadam ſed tegmen ab vrna
Dum pandora leuat. totum exiliere ꝑ orbem
Curarum infeſtę effigies. ſpes ſola remanſit
Intus ⁊ e labris imo ſub parte reſedit.
Obſtitit impoſitum nam tegmen abire volenti.
Sic qui fulmen ait nubis collector aquoſę
Iuſſerat. innumerę q; etiam mortale vagantur

Per genus infanda ſpẽs. quibus ęquor. et omnis
Terra infecta tumet. morbi nocteſq; dieſq;
Sponte ſua ſine voce ruunt. nãq; ab ioue ſummo
Ablata eſt illis q̃cunq; potentia fandi.
Sic impune parens offenditur ille deoꝝ.
Si vacat o frater ſi non audire recuſes
Ordine plura canam. genus immortale creatum
Ac mortale ſimul credendum eſt. aurea primum
Sęcula dij ſuperi totum ſparſere ꝑ orbem
Tempore quo cęli imperium ſaturnus habebat:
Tunc homines diuum viuebant more. nec illos
Anxia curarum moles operumq; labores
Laſſabant. aberat triſti cum mente ſenectus.
Semꝑ ꝛ in valido regnabant corpore vires.
Nulla mali labes. cõuiuia lęta placebant
Mors ſimilis ſomno fuit. atq; vberrima tellus
Omnia liberius nullo cogente ferebat
In cõmune bonũ. nec quiſq; inuidit habenti
Quam fęlix ętas. erat omnibus vna voluntas
Et taciti lętos ſoluebant pectora in vſus.
Aurea poſtq; hominum paulatim defuit ętas
His pater altitonans meritos adiunxit honores.
Sub terris habitare dedit. qui numina facti
Et genus humanum ſanctę quoq; iura tuentur
Juſticię. tenebris circũfuſiq; ꝑagrant
Terrarum fines. ꝛ opes mortalibus augent
Proxima ſucceſſit terris argentea proles
Auro deterior ſenſuq; ꝛ moribꝫ impar
Tunc ſibi quiſq; ſuę fecere ſub vbera matris
Ocia mortales. paulatim adoleuit in annos

Ingenij rude principium quo decolor ętas
In proprijs etiam laribus rude pectus agebat.
Aucta tamen poſtq̄ ad ſummū ꝑuenerat ętas
Viuendi breuius ſpacium fuit anxius ardor
Curarum incumbens aderat. quas improba mentis
Gaudia fecerunt. alterna iniuria nunq̄
Deſtitit. ⁊ nulla in ſuperos reuerentia nullos
Sacrorum ritus ętas argentea vidit.
Hanc deus extinxit meritam flammatus in iram
Poſtq̄ hominum occuluit argentea ſęcula tellus
Non tamen illorum ſine nomine vita receſſit.
Sub terriſq̄ dei ſedes coluere ſecundas.
Tercia poſt illam ſucceſſit ęnea proles
At nihil argento ſimilis dryadumq̄ creata
Sanguine dura quidem robuſtaq̄ pectora tendens
Tota feri miſero martis feruebat amore.
Nulla quies illi. nullum ius. durior ętas
Ipſo adamante fuit vultu metuenda ſuperbi.
Cui nunq̄ inuictum robur forteſq̄ lacerti
Defuerant humeris. tunc ęrea tęla domuſq̄
Omnis in ęre labor. non ferri emerſerat vſus.
Hęc autem ꝓprio proles conſumpta furore
Ad gelidi loca nigra ditis ſine honore receſſit.
Et q̄q̄ extiterit inuicto robore ab atra
Morte tamen victa eſt ſolis lumenq; reliquit.
Poſtq̄ autem occulta eſt ⁊ ęnea corruit ętas
Quarta fuit ſololes melior cui plurima toto
Juſticię herebant animo p̄cepta verendę.
Diuinū genus heroum primumq; vocari

Semidei immenſos illi potuere per orbes.
Hos inſanus amor martis belliqꝫ nefandi
Ardor. agenoride ſeptem prope męnia cadmi
Edipodę imperij cauſa conſumpſit. ⁊ alti
Hos maris vndiſonij fluctus. cum pargama claſſes
Argolicę peterent. vbi pallida mortis imago
Deſuꝑ incubuit. dum iuſto vlciſcitur enſe
Tindaris. hos etiam toto diuiſit ab orbe
Iuppiter. et vitę meliorem tradidit vſum
Elyſioſqꝫ dedit colles habitare profundi
Litus ad oceani. fęlix ⁊ ſancto propago
Hic vbi vernat humus. vbi dulcia poma quotannis
Ter gremio effundit nutrix vberrima tellus
Oſtendunt non me quinta cum ſtirpe creaſſent
Fata. ſed ante mori ſeu poſt licuiſſet oriri
Ferrea nunc ętas. quam curę et mille labores
Nocte dieqꝫ premunt. paulatimqꝫ illius inſtant
Exitio. ſic dijs placitum. ſed proſpera tanto
Fata etiam venient aliquando in turbine rerum
Nec minus hęc infanda hominum delebitur ętas
Cum matura annis illorum tempora cani.
Inficient crines natis nec vt ante parentes
Nec patribus nati ſimiles nec hoſpite tutus
Hoſpes erit. ſanctum corrumpent fędus amici
Et furet arma ciens inter diſcordia fratres.
Viuet honoris inops hominum properata ſenectus
Nec pudor effractos ſenio obiurgare parentes.
Infęlix ſoboles. legem et pręcepta deorum
Neſcit: et inualido non hęc alimenta parenti

Iuſta ſuo reddet. quid enim q̄ iniqua rapaces
Appetet vſq̧ manus vrbeſq̧ ⁊ mȩnia narrem
Alterna deleta manu. iurataq̧ fallent
Numina iuſticię nulli tribuentur honores.
Pulſa gemet bonitas. illum venerabitur orbis
Cui mala mens ſua det fera crimina tota iacebit.
Tota quid em orbato tecum reuerentia vultu
O dea iuſticię. ſoboles en improba ledet
Si probus vllus erit. quem contra inſurget iniqua
Voce furens factum affirmans. altrixq̧ maloꝝ
Inuidia incedet fatali turbida vultu.
Protinus humanas ſedes aſtrea relinquet
Diua ſuos pariter tendet reuerentia curſus
Ad ſuperos nitido velataq; corpus amictu.
Mille recedentes illę mortalibus ęgris
Non ceſſanda tamen rerum mala ſemina linquent
At nunc te moneam q̄q̄ ſapis omnia iudex
His intende animum. ſed quid iuuat iſta monere
Stultus maiori quicunq̧ reſiſtere temptat
Vincitur: et magno pęnas ſubit inde pudore
Sic ego ſum tanq̄ volucris quam prenderit aſtur
Prēſaq̧ ſublimes agitur philomena per auras
Hęc dolet infęlix vngui trāſfixa recuruo
Quam contra horribili raptor ſic intonat ore.
Quid miſera exclamas. te multum fortior aſtur
Te premit huc adſis quo te meus egerit ardor.
Et q̄q̄ bene ſuaue canas mihi cęna futura es
Si lubet aut dimiſſa iterum remeabis in auras.
Sic fatus tacuit pennatus ⁊ impiger aſtur.

Tu modo iuſticiam cole. nulla iniuria perſe
Tecum habitet. fatale gerit ſecum illa nec illam
Ullus amat. niſi mens cui vilis ꝛ improba ſurgit
Uir bonus hanc inferre timet ſiqꝫ intulit acti
Penitet. ꝛ magno contriſtat corda dolore.
Eſt via iuſticię melior: qua vincitur omnis.
Omnis ad extremum veniens iniurius ardor
Quid dicam ꝙ nunqꝫ aliquid dementia noſcit
Ni modo paſſa prius. ſi qui male iura miniſtrat
Peierat ꝛ tandem dementi panditur error.
Eripe iuſticiam corruptus munere iudex
Jus violat. dolet hęc ꝛ nulli viſa per vrbem
Triſtis it ꝛ lachrymas pęnam mortalibus orat
Qui violant iura ꝛ recti ſacra fędera rumpunt
Uerum vbi iuſticię ſancti ſeruantur honores
Judicioqꝫ pares ꝛ ciuis ꝛ aduena pendent
Urbs viget: augetur ſoboles: pax lęta vagatur:
Pax iuuenum nutrix. nunqꝫ his fatalia bella
Preparat: altitonans nullis in rebus egeſtas
Imminet. in queqꝫ nulla eſt offenſio. dulci
Quos iuuat interdum genio alleuiare labores
Terra quibus large fundit ſua ſęmina ꝛ altę
Montibus innatę mittunt ſua munera quercus
Blandiferę in ſummo. media tamen arbore muſſant
Undiqꝫ apum ingentes acies. veſtem qꝫ miniſtrant
Lanigerę pecudes. per ſe magis omnia florent.
Non his externas merces vehit ardua puppis.
Omnia dat tellus. quid enim ꝙ iuncta marito
Et patribus ſimiles emittit fęmina partus.

Non datur hoc quibus illa placet violentia ſuris.
Hos ad ſupplicium vocat alti cura tonantis.
Sepe ſubit penas plebs tota miſerrima tantum
Unius ob noxam. peſtis furit atra per vrbem
Et male ſuada fames paulatim deficit omne
Uulgus et euacuos oſtendunt tecta penates
Femina nulla parit. ſic ſeuit iuppiter. erga
Quos malefacta iuuant qui ſi modo forte cruentum
Milicie exercent ſtudium. mora nulla ſiniſtro
Marte cadunt. vel ſi potius iuuat ire per altum
Illorum in medio ſubmergitur obruta puppis.
Uos igitur qui iura datis conuertite mentem
Ad tales hominum penas. diuina poteſtas
Mortales circũuolitans videt improba quorum
Iudicia emergunt multorum in damna deumqꝫ
Ignorant monitus. genus hi mortale perrant
Innumeri tenebris circũfuſiqꝫ tuentur
Iuſticie ſacra iura domant genus omne malorum.
Illa quidem virgo eſt ſupero ioue nata parente
Nomine clara ſuo cetuqꝫ verenda deorum
Quam ſi quis violet lachrymans ſua fata parentes
It iouis ante pedes ⁊ lamentabile fundens
Humanos queritur mores ac debita poſcit
Supplicia in pꝑſos. tu iudex cauſa malorum
Qui violas ſacra iura dee. iam dirige mentem.
Ius cole. in alterius te nulla pecunia vertat
Damna. nocet ſibi qui cuiqꝫ nocet. et male ſuadet
Ille ſibi in quenqꝫ ſi quis male iura miniſtrat.
Cuncta videt pater omnipotens. ⁊ quod mihi tecum eſt

O iudex? modo ſi lubeat ſpeculatur ab alto
Nil latet hunc. aut hoc quales tribuantur honores
Iuſticię in ꝑplo. quam non ego pectore toto
Nec mea ꝓgenies coleret poſtq̄ꝫ orbe ſub iſto
Spreta iacet bonitas et ius iniuria vincit
Inuito ioue ni fierent. hęc accipe frater
Hęc animo meditare iniuſtum pone furorem
Ius quoqꝫ frater ama. ſine quo genus omne ferarum
Credimus alterno certatim corpore paſci
At nos inſtituit vitę melioris origo
Iura dedit pater omnipotens. ea pectore toto
Si quis habet. decus ęternum pia pręmia reddet
Iuppiter affligit ſi quis pro teſte vocatus
Peierat. ac merito penſatur culpa nocentis
Supplicio. offendens ius ille offenditur vna.
Ex quo obſcura quidem nulli quoqꝫ cognita ſurget
Poſteritas. iuſto de ſanguine nata ꝓpago
Clara caput tollet patrio ſeruata decore
Hęc quoqꝫ quę referam ſtultiſſime concipe frater
Quam facile innumeras viciorum amplectimur artes
Haud ꝓcul illa habitant. breuis eſt via qua ſit eundum
Eſt via virtutis contraria. ſudor anhelus
Hanc ſequitur. quę ſe ſcopuloſis ardua cliuis
In longum ꝓrumpit iter. riget aſpera primo
Ingreſſus leuis eſt poſtq̄ꝫ alta cacumina tanges
Optimus hic ſeſe qui nouit cuncta magiſtro
Proſpiciens rerꝫ fines meliora ſequutus
Dignū laude virum parentem recta monenti
Credimus. ille tamen ſibi qui non cōſulit: aut qui
Alterius p̄cepta fugit vir inutilis extat

Ergo age frater ades generoſo e ſanguine perſe
Neu fuge fraternos monitus. operare laborem.
Inuideat tibi dira fames. ſpicaq; recenti
Alma ceres ornata caput ſua dona miniſtret.
Sic tibi plena domus. ſegnem crudelis egeſtas
Opprimit. hunc homines odio ſuperiq; ſequũtur
Torpenti ſimilem fuco. cui ſpicula ſurgunt
Horrida. diſtenſumq; fauis conſumit edendo
Semen apũ. piger ipſe ſedet. vitatq; laborem
Tu modo curam operi q̃tum potes adijce frater.
Horrea ſic rumpunt meſſes ſic copia rerum.
Sic pecus augetur. ſic tu mortalibus aut dijs
Gratus eris. ſegnes animos & inertia corda
Oderunt. operi laus eſt imponere curam
Turpe ſed huic ꝓhibere manus. incũbe labori
Forſitan ad ſtudium torpentia pectora vertes
Dum partas oſtendis opes. virtutis adeptus
Nomen & ęternum laudis decus. vtere queſo
Arte. para victum. violare aliena nefandum eſt:
Fac ſuperis ęquandus eas. incumbe labori.
Nec pudeat. pudor hic multos inhoneſtus egentes
Secum habet auget opes fiducia. q̃ melior res
A ſuperis non vi. proh rerum inſana cupido.
Proh animis infuſa lues. iam nulla pudoris
Cura iacet paſſim longe poſt terga relictus.
Tu coleris duce te paulatim corruit ille
Dijs inuiſus homo. cui mens intenta rapinis
Inuigilat. neq; enim ſemper fęlicia durant.
Nec minus omnipotens pęnis affligit eiſdem
Qui ſeruum offendit. vel qui ſanctiſſima frangit

Fœdera amicicię. ſeu qui cum coniuge fratris
Non pauet infandos coitus fraternus adulter
Vel qui in pupillos audet vim ferre nefandam
Vel qui in longeua confectum ętate parentem
Horribili voce inſurgit. vix𝈣 abſtinet illi
Verbera. non impune tamen. ſtat pęna nocenti
Poſt obitum. depone igitur tam falſa ſuperbę
Mentis conſilia. et melioribus vtere quęſo.
Iure pio venerare deos. his tempore in omni
Et munde ꝛ pure liba cum clara niteſcet
Sole dies. aut cum nox circũfuſa tenebris
Abſcondet terras caſto torrenda ſub igne
Hoſtia mactetur. hymnos cane. tura miniſtra
Vt tibi dij faueant immenſa𝈣 copia rerum
Hinc tibi naſcatur. multis vt egentib9 ip̃e
Subuenias non vt viuas germane rapinis.
Conuiuas inter ſi vis diſcumbere. amicus
Non hoſtis veniat primum vicinia. nam ſi
Aduerſum quic𝈣 acciderit de more repente
Primum illa accurret. quę ſi ſine veſtibus eſſet
Nuda etiam veniet. quod non tibi ſanguine iunctus
Non aget. iſte ſibi veſtes at𝈣 omnia ponet.
Improba damnoſa eſt vicinia. ſed proba ſi ſit
Vtilis. hęc igitur cupienda eſt pectore toto
Tan𝈣 laudis opus. ne𝈣 enim lamenta refundes
Amiſiſſe bouem. proba ſi vicinia tecum eſt.
Acceptum metire ꝛ eodem pondere redde
Vicino tibi vt hic iterum ſuccurrat egenti.
Res male parta mala eſt damnoſa𝈣. ſemper ab illa
Ergo caue. nec te vincant in amore ſodales

Jllum adeas qui te. fac mutua munera reddas
Sponte datum capias. ſcelus eſt letale rapina.
Quicunq3 et ſi magnum aliquid largitur amico
Letatur. quicunq3 iacit de fronte pudorem
Et rapit alterius q̃cq3 intima turbat amici
Uiſceraq3 et mentem cui vis illata rapine.
Adde parum paruo: paruo ſup adde puſillum
Fiet et hoc magnum. infelix pelletur egeſtas.
Si modo rem cumules. homine nec ledit habere
Cuncta domi. nocet eſſe foris. q̃3 dulce bonumq3
Preſens accipere atq3 abſente carere moleſtum eſt
Tunc bene potandum cum plena effundit ab aluo
Uina cadus. tunc parcus eris cum parte lyeus
Defluit e media. ſed cum declinat ad imum
Spumantes iterum cyatos ⁊ pocula ſume.
Quicquid polliciare homini ſeruetur amico.
Si quicq̃3 cum fratre tibi eſt teſtem adiice rebus
Subridens. nocuit non credere. credere ſemper
Ne ve tuam alliciat meretrix caue femina mentem.
Rem totam vorat illa nimis dum blanda videtur
Heu q̃3 damnoſum eſt mulieri fidere cuiq3.
Rem patris acceptam melius fouet vnicus heres
Auget et hanc. at tu plures in morte relinque
Ex te ortos. nam plura pater ſaturnius illis
Attribuet. ſed te ſi cecus tangit habendi
Ardor adhuc. fragiliſq3 placet tibi gloria rerum
Hec age que moneam et varios operare labores

¶ Liber ſecundus de agricultura.

Um celo emergunt ſublimi ab ath lantide nate
Pleiades truncanda ceres. morientibus illis

Mitte in aratra boues. latitare ea ſidera dicunt
Viginti totidemqꝫ dies. annoqꝫ voluto
Apparent iterum. maturam incidere meſſem
Rurſus et incipiunt dentata falce coloni
Hanc legem agricole atqꝫ habitantes littora ſeruant
Aut qui pingue ſolum valloſaqꝫ tecta tenerent.
Nudus ara. nuduſqꝫ ſere ⁊ mete corpore nudo
Si tempeſtiuos agroꝝ ducere cultus
Augeriqꝫ illos magnis ſucceſſibus optas
Ne ve aliena roges interdum pauꝑ egenus.
Qđ ſi ad nos ſupplex iterum fortaſſe redibis
Non iterum dabimus. iuuet exercere labores
Improbe quos inter mortales diua poteſtas
Sortita eſt ne triſtis inops cum coniuge meſta
Aut cum natorum miſera comitante caterua
Victum a vicino rogites. dare negligit iſte.
Bis ſeu ter fortaſſe dabit. dehinc ſi petis vltra
Proficies nihil: at tu plurima verba refundes
Orabiſqꝫ iterum fruſtra tamen. artibus vt te
Jam pridem admonui inuigila atqꝫ incūbe labori.
Dira fames procul hinc abeat. tua debita ſolue.
In primis tibi conde domum p̄cioqꝫ miniſtram
Dehinc eme. quam poſſes cuſtodem adiūgere bobus.
Pone domi quantum toto tibi ſufficit anno
In rebus ſpes eſt alienis irrita. nam ſi
Hic dare forte neget. tu ſemꝑ pauꝑ egebis.
Tempora labuntur operum quoqꝫ deficit vſus
Ad cras rem differre nocet. nunꝙ̄ horrea nunꝙ̄
Implet iners. aut qui tempus producit. habenda eſt
Cura operi. turgeſcit opus. mala mille moleſtant

Affligunt hominem. cui ſegne ꝛ inutile coꝛpus
Cum bene ſe poſuit rapidi vis ignea phębi
Ac pater omnipotens fęcundis imbꝛibus ęther
Deſilit in terras ꝛ languida membꝛa reſumunt
Jam pꝛidem amiſſas ęſtiuo in tempoꝛe vires.
Nam bꝛeue ſol hominum ſupra caput aſtat ab alto
At de nocte magis currus exercet agendo.
Tunc operum multo ante memoꝛ diſcinde ſecuri
Siluam incoꝛruptam. tunc germina deſinit arbos
Fundere. datqꝫ ſuas volitare per aera frondes
In tres tende pedes mortaria: contineat tres
Piſtillus cubitos: pedibus quoqꝫ confice ſeptem
Temonem. qui ſi fuerit protentus in octo
Hinc tibi malleolus crebros formetur in ictus.
Palmarumqꝫ trium rota ſit. variiſqꝫ repone
Ligna effincta modis. validamqꝫ in montibus altis
Quęre vel effuſo campi ſuper ęquore primum
Ac ſtiuam compone manum qua firmet arator
Temoni cuneis dentaliqꝫ alliget imo
Torqueat ꝛ fortes illa durante iuuencos.
Binaqꝫ pͥterea tectis ſeruentur aratra.
Sic melius. nam ſi caſu diſcinditur vnum
Reſtat adhuc aliud validos agitare iuuencos.
Temonem ex vlmo. viridi ſeu confice lauro
Stiua ſit ex prino. dura dentalia quercu.
Duc in aratra bouem nono qui viuat in anno
Apta ętas operi matura eſt. franget aratrum
Bos iuuenis. minitans iuuenili pręlia cornu
Et rixam exacuens opera imperfecta relinquet
Quęre quater decies annorum ętate bubulcum.

Quadrifidus panis et offellas ceſus in octo
Sit cibus huic. recto ſulcabit vomere terram
Si maturus erit. ſtudium intermittet arandi
Junior. aſpicienſqꝫ pares ętate colonos
Ibit ad hos ludoſqꝫ ciet laſciua iuuentus
Ergo non melior iuuenis nec ſemina verſę
Sparge humi: quantum terrę mẽſura requirit
Contemplare etiam cum grus e nubibus altis
Aſſiduos agitat clangores: nunciat imbrem
Venturamqꝫ hyemem tempuſqꝫ indicit arandi.
Angit et illius mentem cui nulla boum ſpes
Tunc redeant feni plenę ad pręſępia tauri
Tunc proprios operare boues et plauſtra. ſed inquis
Non habeo. dabit hic. facile petere atqꝫ negare.
Mentis inops alius. quid enim componere currum
Tunc volet ignarus non nouit q̃tus in illo
Sit labor et centum compagibus inſita ligna
Quę debent multo ante domi prouiſa reponi
Prętерea cum tempus adeſt reſcindere campum
Fortius inſiſtas operi exercere miniſtros.
Nam vertenda duplex tibi ſicca atqꝫ humida tellus.
Vere nouo veniant celeres ad aratra iuuenci
Fertilis ⁊ grauida culmus procumbit ariſta.
Neu te decipiat cum ſemina colligit ętas.
Sit noua cui ſtudeas tellus nec aratra quotannis.
Terra recens large natis alimenta parabit
Plutonem in primis venerare atqꝫ annua ſacrę
Vota refert cereri cum ſtiuę innixus agendo
Incipis exercere boues ſtimuloqꝫ fatigas.
Sic immenſa tibi ſurgent cerealia dona.

Semina cum terrę cõmittis. pone ſequatur
Seruulus: atq; auibus raſtro ſata lęta recondat
Optima crede iuuat rerum prudentia cunctos.
Lęditur aduerſo qui negligit omnia fato
Si ſit pingue ſolum: graui de inclinantur ariſtę.
Felicesq; operum ſucceſſus a ioue ſummo
Hinc capies. neq; ſub tectis extendit arachne
Fila. ſed immenſę replebunt horrea meſſes.
Tunc gaude ⁊ cani florentia tempora veris
Lętus agas. cum te caſſum crudelis egeſtas
Aſpicit. ⁊ parto turget domus. atq; aliena
Re tibi non opus eſt. tua pluribus adiumentum.
Fit ſterilis tellus medio verſata ſub ęſtu
Hincq; ſolo reſidens imas falcabis ariſtas
Auerſos religans culmos tenuiſq; ſequetur
Spes vitę. pauci te mirabuntur ab agris
Parua ſub exiguo referentẽ farra caniſtro
Difficile interdum mutabile noſcere tempus.
Mobilis ⁊ varia eſt alti natura tonantis.
At ſi tardus aras tardus tibi ſolus amanti
Afferet auxilium ſi largis imbribus ęther
Tres noctes totidemq; dies non ceſſat ab alto.
Donec replerit validi veſtigia tauri.
Tempore quo querna reſidens ſub arbore coccyx
Exululat: gaudentq; hominum mortalia corda
Vere ſub aprico. ſic tardus forſitan ęques
Qui tempeſtiue diuertit vomere terram
His intende animum. nec florida tempora veris
Te lateant. glacialis hyems tibi cognita ſurgat
In qua incumbendum eſt. nec te vlla taberna moretur

Aut narrata loco ſub apꝛico fabula tardet.
Dum frigēt alij vir rem tamen impiger auget.
Surge igitur. nec te pauꝑtas oppꝛimat illo
Tempoꝛe. dira fames tenues facit eſſe lacertos
Elatoſq; pedes: ⁊ crura tumentia multo
Sanguine. ſegnis inops. ⁊ ſpe ſuſpenſus inani
Inclinat mentem ſceleri. et meditatur iniquos
Unde paret victus. hominem ſpes nutrit egentem
Irrita cui nihil eſt et tota luce vagatur
Dum media elapſa eſt ęſtas: ꝓperate miniſtri
Condite dic caſulas nam ſemꝑ non erit ęſtas.
A iano mēſem dictum caue. nubibus ille
Lętalem bobus glaciemq; ⁊ frigoꝛa ducit.
Tracius inſurgit boꝛeas. et turbine facto
Diſturbat maria ac campos ſiluamq; ſonantem
Alticomas quercus annoſaq; roboꝛa pinus
Diruit ex alto ⁊ valles iaculatur ad imas.
Siluarum auditur fragoꝛ vndiq;. ſed fera duros
Arrigit ipſa pilos caudamq; in curribus angit.
Quin etiam quibus eſt nullis denſiſſima pellis
Perfoꝛat ille quidem ſetoſaq; pectoꝛa tranſit.
Nec ſe defendunt dura ſub veſte iuuenci.
Et miſere algeſcunt hyꝛſuto crine capellę
Uincit ouis boꝛeam inſtantem fultoq; repellit
Tegmine lanarum. ſed non obſiſtitur illis
A ſenibus: curuo facit hos incedere collo.
Non tamen ad teneram penetrat boꝛeale puellam
Frigus. at illa domi cui nondum nota libido
Matris apud charę gremium ſedet. atq; hiemales
Non ſentit glacies ⁊ tota nocte quieſcit.

Atqꝫ oleo teneras interdum perluit artus.
Tum polypo durum eſt gelidis habitare ſub vndis.
Nec videt vnde ſibi venetur in ęquore p̄dam
Alleuietqꝫ famem. proprios tum deniqꝫ in artus
Vertit atrox rabiem immenſam. ſic imbribus atris
Turbatur mare. ſic atra caligine cęlum
Sol quoqꝫ ad ethyopas radios ⁊ lumina fundit
Rarus apud graios. fugiunt animalia curui
More ſenis valles imas. et dente trementi
Concaua ſaxa petunt nemorum tenebroſaqꝫ tecta
Tunc quoqꝫ ne noceant hyemes tibi protegat artus
Mollis lena tuos. cui texta ex ordine recto
Pauca ſed aduerſo ducantur plurima fila.
Sitqꝫ ea crure tenus. vetat hęc per corpa ſetas
Surgere ⁊ inſtanti ꝓhibet dureſcere vento.
Tegmina ſint pedibus taurorum e pelle cothurni.
Nec nocet hos inflare pilis. vt frigora vincas
Edorum teneras neruo bouis inſue pelles.
Ac dorſo ſuſpende. tegant capita alta galeri
Ne madeant aures. borea ſpirante cauendum eſt.
Frigoribus tunc ros cęlo diffuſus ab alto
Intus alit cererem ſacros operumqꝫ labores.
Ille quidem vi ventorum e fluuialibus vndis
Tollitur in ſublime ⁊ matutinus in agros
Deſilit. interdum expectat tempora noctis.
Interdum borea nubes agitante procellas
Vertitur in ventoſam hyemē. fuge prouidus illam
Acceleretur opus. pete tecta obſtantia ventis
Ne forte obſcuro nebularum infuſus amictu
Immadeas. largoſqꝫ imbres pluat humida veſtis.

Paſcua tunc carpant quis non pinguia tauri
Quippe leuis labor. et longa ſub nocte quieſcunt.
Nutrimentum ingens. vobis vberrima mando
Agricole. faciliqȝ dies tranſire labore:
Nec ſeruanda tibi donec nox equa diebus
Atqȝ iterum fatis committit ſemina terre.
At dum ſexdecies ſol arduus occidit vndis
Hibernum poſt ſolſticium ſacroſqȝ relinquens
Oceani fluctus ſublimi arcturus olympo
Exoritur primumqȝ cupit ſplendeſcere ſidus:
Tunc vites incide noui neqȝ nuncia veris
Antiquos iterans queſtus precedat hirundo.
Dum tamen immenſos effundit pleias eſtus:
Proſilienſqȝ vmbroſa petit plantaria limax
Tellure e ſicca. tunc vinca nulla ligonem
Sentiat. ac celerent vncata falce miniſtri
Maturam in ſegetem. nec te pulcherrima tempe
Detineant ſegnem matutiniqȝ ſopores.
Eya age rumpe moras. pelle ocia ſegnia pelle
Dum vocat alma ceres. robuſtaqȝ collige farra
Pone domi quantum toto tibi ſufficit anno
Mane operi aſſurgens. operis pars tercia mane
Conficitur. labor haud grauis eſt de mane. viator
Longum liquit iter. tauroſqȝ exercet arator.
Preterea ſua dum ſcolymus florentia mittit
Germina. et in ramis dulces reſonare cicade
Sole ſub ardenti incipiunt trepidantibus alis
Fit capra tunc mollis tunc ſunt dulciſſima vina
Feminaqȝ vrenti veneris prurigine corpus
Appetit inſanos coitus. laſſantur ab eſtu

Membra virum. tantumq; poteſt vis ignea ſolis.
Tunc licet ardores gelida releuare ſub vmbra
Fontis ad apricos latices. ſempq; fluentis
Murmur aquę. faciles quam circum leniter aurę
Aſpirant zephiris plerũq; agitantibus illas.
Hic hylares lętus cyathos ⁊ pocula ſume
Bublina. ter infuſa magis. quę temperet vnda.
Hic tibi ab vberibus caprarum caſeus adſtet
Quę nullos paſcant fętus. hic lactea liba
Hic tibi ſilueſtris ponatur caro iuuencę
Quę nondum enixa eſt. hic mollior edulus adſit
Et iaceas ſaturus patula ſub tegminis vmbra
Surge tamen. cęlo cum fulget orionis aſtrum
Tempus adeſt. cereri ſacras terat area fruges
Ad ventos poſita atq; ingenti ęquata cylindro.
Nec niſi libratę ducantur ad horrea meſſes
Poſtq̃ autem ſatis ad victum tibi contulit ęſtas
Continuo cui nulla domus ſit quęre miniſtrum
Adde etiam ancillam. quę ſit ſine prole. moleſtum eſt
Et graue ſeruitium illius: quam cura remordet.
Natorum. blandire cani. panemq; miniſtra
Peruigil ante fores ſedet ille domumq; tuetur
Dente rapax furiq; altis latratibus inſtat.
His propere exactis fęnum paleaſq; reconde
Hemionos q̃ntum ſatis ac nutrire iuuencos.
Inde laboranti requies prębenda colono
Tempus ⁊ exhauſtis pariter iuga demere tauris
Dum tamen in media cęli ſtatione refulget
Syrius. orionq; loco ſplendeſcit eodem
Et roſea arcturi cernit pallantias aſtrum.

Tunc vuas tenero abſcindens de corpore matrum
Per biſquinqꝫ dies tepido ſub ſole iacentes
Pande. dies etiam moleſtant quinqꝫ ſub vmbra.
Dehinc torq̃. capiant vegetes. iocunda lyęi
Munera. ſed ſidus cum deficit orionis
Pleiadeſqꝫ hiadeſqꝫ cadunt meminiſſe iuuabit
Protinus imp̄ſſo ſubuertere vomere terram.
Stat tempeſtiuo cuncta exercere labori.
Si tamen infeſtum iuuat ire per ęquor et alta
Puppe vehi. moneo ne quando ab athlantide natas
Orion ſequitur totoqꝫ excludit olympo
Ut videas illas medio ſubmegere ponto
Nauigio incũbas: mare tunc tollentibꝫ euris
Obſcurum vndoſos iaculatur ad ęthera fluctus
Tunc igitur iaceant religatę ad littora puppes.
Saxorum nixę obicibus ne forte ruentes
Diſcutiant venti. pateat pars ima carinę
Ne pluuiam excipiens putri marceſcat ab imbre.
Inſtrumenta domi naualiaqꝫ arma quiſcant
Penſa gubernandiqꝫ exploret robora fumus.
Interea certeris ſacros operare labores.
Nec prorſus fugiendus ager. labatur in altum
Equor amica ratis. dum non magis vnda tumeſcit
Nec refluunt vaſto ſublati gurgite montes
Uadat onuſta tamen cenſu reditura ſup̄bo
Hic meus ille quidem genitor dum paup̄ egeret
Errabat maria alta ſecans fluctuſqꝫ profundos
Ille olim ęolidam cumam atqꝫ ea litora linquens
Appulit huc. non ſpe lucri cõmotus auara.
Durum opus exercere inuiſa vrgebat egeſtas

Ille vagus demum prope tempe heliconia ſedem
Aſcream incoluit cęli in regione moleſta.
Frigore nunc nimio nunc intolerabilis ęſtu
Tempore quoſqꝫ ſuo iuuat exercere labores
Nauigium ante omnes. cuius ſi te vlla remordet
Cura: placetqꝫ altos ſulcare per ęquora fluctus
Dum faciles ſpirant venti ⁊ furor ille quieuit.
Nec te inuiſa fames alieno viuere parto
Cogit ⁊ inuitus multorum debitor. extes
Vade. nec in cymba. ſed te vehat ardua puppis
Ingentes referant cenſus ingentia mercis
Pondera. p̄terea quę ſint aptiſſima nautis
Tempora narrandum eſt. q̄q̄ꝫ mihi parua ꝑ vndas
Vita fuit. vixqꝫ ex illa tantum aulide curſus
Litus ad euboicum. ſub qua omnis gręcia quondam
Dum pelago deſeuit hyems conuenit in vnum
Et merito infandos fatum iuratur in hoſtes.
Inde mihi placuit nō longe ad chalcida curſus
Huc vbi magnanimum genus amphidamantis achiui
Conſtituunt populis certamina. ⁊ inclyta quondam
Munera defuncti ponunt in honore parentis.
Hic ego me dulcis referentem pręmia cantus
Auratos memini tripodas quos ſponte dicaui
Muſarum ante aras. quibus antra heliconia curę.
Illę vbi me primum dulcem docuere poeſim.
Tantum igitur mihi res naualis cognita ſurgit
Dicam aliquid tamen ⁊ varios pandam ętheris vſus
Hęc etiam nobis aſpirauere camęnę
Equora tuta legant inſtructo remige puppes
Cum deciesquinqꝫ eſt ſeries exacta dierum

Eſtiuum poſt ſolſticium. ⁊ iam deficit ęſtas.
Nam neq; tunc claſſes medio nec nauita ponto
Obruitur. ni forte velit iouis alta poteſtas.
Aut deus ipſarumq; parens neptunus aquarum
Exitus omnis in his rerum manet exitus omnis.
At lenes ſpirant zephiri tranquilla quieſcunt
Equora. tunc celerem ventis committe carinam.
Uadat onuſta tamen. reditum properare memento
Quam prius ipſa nouos fundunt vineta liquores.
Autũnumq; imbres. ⁊ hyems infauſta procellis.
Aut notus inſurgat pluuia rorantibus alis
Incumbatq; mari totumq; euoluat ab imo.
Exercent etiam ſtudium nauale ſub ipo
Uere nouo. cum ſe tam latas arbor ab alto
Induit in frondes. quantum veſtigia cornix
Pandit humo dep̄ſſa. ſilet tunc nabilis vnda
Aſt ego nauigium graue tunc ſemperq; moleſtum
Crediderim. hoc natura homines leuitate nefanda
Subtraxere. agitant diuerſa pericula fluctus.
Et tamen ire placet. q̃q̃ mors dura ſub vndis.
Diuitię ſunt vita hominum. atq; inſanus habendi
Ardor. ad hęc animum germane intende parumper.
Concipe fraternos monitus. maria alta ſecando
Fac tecum ne cuncta vehas. maiora reſerua
Nec nimis eſt oneranda ratis. ſit ponderis ęqui
Quicquid in hac. durum eſt aduerſo occurrere fato
Fluctibus in medijs. currus diſcinditur omnis
Si grauius ſupinſtat onus. ſeruare memento
Menſuram in rebus ⁊ idonea tempora ad vſus.
Cum ꝑe ter decies tibi vita elabitur annos.

Connubium maturum aderit decimumqꝫ puella
Exigat ⁊ quartum ſed quinto nubat. ⁊ illa
Virgo ſit. atqꝫ habitet ꝓpe te. cui ſedulus adſtes
Sedulus inſpicias artemqꝫ vſumqꝫ puellę.
Hęc age. ludibrio ne te vicinia cantet.
Coniuge nil melius caſta. nil turpius illa
Quę venerem prurit ſine fine ⁊ proſtat ad omnes
Semper et exitio ſuperimminet illa virorum.
Nemo etiam fratris in amore ęquetur amicus.
At par ſi quis erit ſit amandus tempore in omni.
Nulla ex te inceptuꝫ fędus diſcordia ſoluat.
Mentiri ſcelus eſt. preſtat compeſcere linguam.
Infandum ſi vim tibi quiſqꝫ inferret amicus.
Aut ore aut manibꝰ. ſurge ⁊ vlciſcere. redde
Redde vicem duplicem. ꝙ ſi illum penitet acti
Ac pęnam implorans iterum te exoptat amicum:
Suſcipe. vile quidem eſt homines noua quęrere ſemꝑ
Fędera amicicię. multos ſi frater amabis
Non laudo. nullos etiam. medium ſit in iſto.
Si tibi corda tument vultus non indicet iram.
Turpe ſequi ſceleratum hominem. maledicere cuiqꝫ
Infandum eſt. qui iam vita laudatur honeſta.
Nunqꝫ a te nunqꝫ miſera obiurgetur egeſtas.
Diuinum donum eſt. diuumqꝫ ęterna voluntas
Illa quidem. quę ſępe viri ſublime moleſta
Impedit ingeniumqꝫ vetat ſuꝑ alta leuari.
Qui loquitur parce linguam nec in omnia ſoluit
Theſaurum pręſe gerit ille. ea gratia magna eſt.
Vt linguam moderes pēſataqꝫ verba loquaris.
Si quenqꝫ verbo ledes lederis et ipſe

Grata in amicorum venias conuiuia ſumptu
Communi. dato particulam. gratiſſima ſunt hęc.
Acre ioui vinum ſeu dijs de mane cauendum eſt
Illauta libare manu. tum vota p̄cando
Incaſſum fundes nulli exaudita deorum
Solis ad aſpectum. nec quēq̄ mingere fas eſt
Nocte ſub obſcura. recto neq; corpore nudo
Nox quia ſacra deis. media nec credimus illud
Poſſe licere via. ſi declinetur ab illa
Eſſe etiam vetitum diuis vir et omnia noſcens
Herens parietibus ſedet atq; exponit vrinam
Intus vbi orbatę tenuis latet angulus aulę
Nec coitu polluta ſacros genitalia pandas
Ante ignes. neq; cum dulci tibi coniuge pręſtet
Concubium vt generes: dum meſto a funere triſti
Mente redis. ſuperum ſacra ſed lętus ab ara
Credimus inuiſum ſuperis ſemperq; moleſtum
Qui natat aſſiduo labentia flumina curſu.
Quam prius ablueritq; manus pia vota p̄ceſq;
Fuderit ante ipſas ſupplexq; orauerit vndas.
Infandum ante aras vngues incidere cum dijs
Sacra facis. ſcelus cyathos imponere vaſi
In quo vina latent. ſacros operare lebetes.
Nil tibi cum in ſacris etiam hinc lauiſſe nefandum eſt
Perfice tecta prius q̄ cornix garrula ab alto
Nunciet atram hyemem ruit hęc inimica procellis
Fac ſedeat biſſex. quibus ętas exigit annos
Aut totidem menſes natorum cara propago
Sede ſub inſtabili. iuuat hoc omnēq; repellit
Segniciem. facit eſſe agiles et ad omnia promptus

Fędum aut turpe virum eſt thermis mulierib⁹ vti
Hoc prorſus fugiendum etiam ſtat talib⁹ atrum
Supplicium. ante aras ſuperum obiurgare nefandum eſt
Sacra miniſteria ac diuinas ſpernere cultus.
Nec licet in fluuio neqꝫ fontis mingere in vnda
Eſt quoqꝫ turpe aliud vetitum. fuge peſſima famę
Nomina. fama malum facile in ſublime leuatur
Eſt graue ſufferri nimium: nimiumqꝫ moleſtum.
Difficile vt taceat. nunq̃ꝫ delebitur illa
Sedula quę varias populi penetrauit ad aures.
Eſt dea fama quidem ſunt ipſi numina famę.
Sit tibi p̄terea ſeries ſeruanda dierum.
A ioue nati omnes ſunt a ioue tempora nata
Vltima menſis erit nullo exercenda labore
Hac genio vtendum eſt. illa omnes feſta per vrbes
Ducitur illa forum claudit neqꝫ iura reſoluit.
Prima dies ſacra eſt. et quarta ⁊ ſeptima. prima
Natus apollo die radiantia lumina fudit.
Luce domum quarta fęlix ducenda ſit vxor.
Omine captato. ſunt omnia proſpera rebus.
Et licet in curuam trabibus componere nauim.
At quintam fuge nāqꝫ illaꝝ pallidus ortus
Tum dirę eumenidum facies toto orbe vagantur
Caſtigant ſi qua in terris periuria falſum
Affirmant q̄ lis alterne agitata creauit.
Sexta dies triſtem oſtendit mulieribus ortum.
Lęta viris. multiqꝫ etiam naſcuntur in illa
Quis mala mens fallax animus fallacia verba
Et qui concubia exercent arcana per artem
Ha couium ſetus licitum caſtrare vel hędos

Et licet infixa pecudes circūdare mandra
Scindimus octaua forti genitalia tauro
Castramuſqȝ ſues. fęlix eſt ponere plantas
Nona. viros gigni vel amica ſorte puellas.
Luce viris decima fauſto quoqȝ credimus ortus
Unaqȝ poſt decimam fęlix incidere vires.
Et tempeſtiuam ſegeti ſupponere falcem
Hoc curat biſſexta etiam fęlicior illa
Stamina ⁊ exalto tenuiſſima torquet arachne.
Ingentem accumulant formicę farris aceruuȝ
Et iuuat arguto percurrere pectine tęlas.
Tunc quoqȝ ſilueſtres licitum caſtrare iuuencos.
Tercia poſt decimam plātaribus optima ſurgit
Spargere ſemen humi pallet contraria ſemper
Quartaqȝ poſt decimam mulierum proſpera natu.
Ac prēſos domitare boues validoſqȝ labori
Hemionos canibus faciles adiungere cultus.
Et leuire manu pecudiqȝ imponere mores.
Atqȝ aperire cados ⁊ dulcia fundere vina
Sextaqȝ poſt decimam plantaribus inuida ſurgit.
Oportuna viros naſci ſed iniqua puellas
Aut naſci aut thalamos petere atqȝ herere maritis
Septima poſt decimā cereris terat ordea ſacrę
Ingentemqȝ licet ferro diſcindere ſiluam.
Ac varias aptare trabes quibus ardua tecta
Moliri aut ſtructam poſſis agitare carinam
Nonaqȝ poſt decimam fęlix eſt cum dea ſurgit
Lutea. ſed medium cęli cum venit in orbem
Fit grauis ex media ad finem lętiſſima fulgit.
Proxima lux ſapientem hominem diuina creandi

Inſigni viget officio. nec luce dolendum eſt
Poſt illam quarta: ſacra eſt ea. lęta trahantur
Gaudia. quinta dies poſt hanc iuga curua iuuencis
Ponit ⁊ hemionos ⁊ colla exercet equorum.
Altaqꝫ veliuolas deducit ad ęquora puppes.
Et noua componit dulci ſua vaſa lyęo.
Quam pauci nouere ⁊ recto nomine dicunt.
Sunt harum humano genere ſeruanda dierum
Tempora quippe illud magnis ſucceſſibus augent.
Sunt alię ancipiteſqꝫ tamen ſine mente neqꝫ vllo
Officio excellent hanc alter laudat et illam
At paucis natura illarum cognita ſurgit.
Nam tunc ipſa dies totum complectitur orbem
More pię matris. ſeuę modo more nouercę
Nunc fulget nunc atra latet. fęlixqꝫ beatus
Ille quidem. qui dijs gratus cui cognita ſunt hęc
Omniaqꝫ inſpiciens rerum ſe exercet ad vſus.

¶ Liber georgicorum. Nicolai de valle finit fęliciter.
Impreſſus Dauentrię per me Jacobum de Breda
Anno. M.cccc.xcij.

June, 1937

2405.60

Complete
pp. B. Quaritch Ltd